

Gemeente Utrecht

Talent ontwikkelen en kansen pakken

Nota Utrechts Jeugdbeleid 2011-2014

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Ambities	6
2.1	Jeugd krijgt de ruimte en een stem!	6
2.2	In Utrecht kun je het maximale uit jezelf halen	7
2.3	Utrecht stimuleert mensen om opvoeden zelf en met elkaar te doen	8
2.4	Als het echt nodig is, dan is professionele hulp snel en goed voorhanden	
2.5	Utrecht biedt perspectief en zet in op eigen verantwoordelijkheid. Iedereen krijgt één laatste kans, maar als het moet grijpen we ook in met dwang en drang	9
2.6	Ambities samengevat	10
3	Grote uitdagingen voor de komende jaren	11
3.1	Hervorming jeugdzorg (ambities 2.3 en 2.4)	11
3.2	Jeugd en Veiligheid (ambitie 2.5)	14
4	Maar er is meer...	16
4.1	Vreedzame wijk	16
4.2	Brede school	16
4.3	Jongerenwerk	17
4.4	Speelruimte	17
4.5	Jeugdparticipatie	17
5	Organisatie	18
6	Financiën	19

1 Inleiding

Utrecht is een jonge stad! Ongeveer één derde van de inwoners is jonger dan 24 jaar. Net als in de rest van de bevolking zijn al die kinderen en jongeren verschillend van elkaar. Ieder met eigen kwaliteiten en talenten, en soms ook met eigen risico's of problemen. Ruim honderdduizend unieke individuen die samen de toekomst van onze stad vormen.

We willen dat Utrecht o.a. een lerende stad is, een sociale en actieve stad, een veilige stad en een gezonde stad. Primair wordt het beleid hiervoor vormgegeven in de programma's 'Onderwijs', 'Welzijn', 'Sport', 'Veiligheid' en 'Volksgezondheid', maar ook in het jeugdbeleid staan deze ambities centraal: We willen dat alle jeugdigen in onze stad zich zo optimaal mogelijk ontwikkelen.

Natuurlijk hebben ouders de eerste verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van hun kinderen, maar ook als stad scheppen we de juiste kansen en proberen we problemen zo vroeg mogelijk te voorkomen of op te lossen. Evenzoveel zetten we in op de eigen kracht van Utrechtse burgers bij het opvoeden van hun kinderen. We problematiseren niet, maar rusten mensen toe om zoveel mogelijk zelf of met elkaar de opvoeding vorm te geven.

Voor een goed jeugdbeleid is een samenhangende aanpak nodig. Het kind, de jongere en/of het gezin staan daarbij centraal. Er komt daarin de komende jaren veel op ons af. Zo heeft het kabinet besloten om de volledige verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg bij de gemeenten onder te brengen. Een ontwikkeling die we in Utrecht van harte toejuichen omdat we van mening zijn dat we hiermee het kind beter centraal kunnen stellen.

Ook binnen onze eigen stad zijn nog schotten te slechten. In de afgelopen jaren is veel bereikt in het jeugdbeleid. De Brede School is inmiddels een begrip in

Utrecht, in het veiligheidshuis zijn we een constructieve samenwerking gestart met Politie en Justitie waar het gaat om de aanpak van jeugdcriminaliteit en -overlast, de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) is in de laatste jaren van de grond gekomen. De netwerkfunctie die we in deze laatstgenoemde voorziening tot stand willen brengen heeft echter nog aandacht nodig. Ook in het bredere jeugdbeleid valt nog veel winst te behalen in het aanbrengen van meer samenhang.

Hoewel we nog wachten op de exacte invulling van wettelijke en financiële kaders voor de decentralisatie van de jeugdzorg, hebben we toch besloten om deze nota nu het licht te doen zien. De decentralisatie is een enorme opdracht en krijgt onze volledige aandacht, maar er gebeurt meer in het jeugdbeleid. Bovendien moeten we ook met de voorbereidingen voor de decentralisatie al volop aan de slag. Vandaar dat we niet langer hebben gewacht en de 'Nota Jeugdbeleid 2011-2014' nu voor u ligt. Op hoofdlijnen leest u hier hoe Utrecht zich de komende jaren inzet om ieder kind in Utrecht de optimale kansen te bieden.

In hoofdstuk 2 vindt u de belangrijkste ambities, in hoofdstuk 3 besteden we vervolgens aandacht aan de nieuwe opgaven om die ambities te bereiken. Hoofdstuk 4 behandelt de overige acties uit ons beleid. In de hoofdstukken 5 en 6 leest u tot slot over de organisatie respectievelijk de financiën.

2 Ambities

Het Utrechtse jeugdbeleid is er voor alle jeugdigen en hun ouders in de stad. Toch doen we niet voor iedereen hetzelfde. Dat is ook niet nodig. Met de meeste jeugdigen en hun ouders gaat het goed, zij zijn prima zelf in staat om de opvoeding tot een goed einde te brengen. Voor hen is het vooral belangrijk dat de randvoorwaarden en voorzieningen goed op orde zijn; voldoende speelruimte, goede mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding en een omgeving die uitnodigt om jezelf te ontwikkelen tot een gezonde, betrokken en zelfstandige burger. Voor jeugdigen of ouders die wat meer nodig hebben, een steuntje in de rug, gaan we een stapje verder. Datzelfde geldt als er problemen zijn in de opvoeding.

We willen dat alle jeugd in Utrecht de kans heeft om zich zo optimaal mogelijk en tot volle potentie te ontwikkelen. Daarvoor doen we veel, maar wel altijd met in het achterhoofd dat eenieder ook een eigen verantwoordelijkheid heeft. Steeds vaker zullen we dan ook aanspraak doen op die eigen verantwoordelijkheid. Als het moet, als er sprake is van criminaliteit of onacceptabele overlast, zijn we ook bereid om met dwang en drang in te grijpen.

Het Utrechtse jeugdbeleid werkt zo van breed naar smal, met recreatieve activiteiten voor iedereen en met specialistische interventies alleen voor specifieke doelgroepen. Schematisch staat dit weergegeven in figuur 2.

2.1 Jeugd krijgt de ruimte en een stem!

De Jeugd krijgt in Utrecht letterlijk en figuurlijk de ruimte doordat er gezorgd wordt voor aantrekkelijke speelplekken en ontmoetingsplekken en doordat jongeren gehoord worden in het democratisch proces in hun stad. Hiermee zijn zij een volwaardig onderdeel van de bevolking.

Door jongeren mee te laten denken en praten over beleid en de uitvoering daarvan, worden zij zich bewust van de actieve rol die ze kunnen vervullen in de samenleving. Het abstracte begrip 'democratisch burgerschap' wordt concreet gemaakt doordat jongeren uitgenodigd worden om mee te werken aan een prettige woonomgeving en een leefbare Utrechtse samenleving. Kinderen en jongeren ervaren hoe democratische processen werken en ontwikkelen in het participatieproces vaardigheden als samenwerken, naar elkaar luisteren, compromissen sluiten, etcetera: vaardigheden die bijvoorbeeld in het schoolgaande of werkende leven meer dan van pas komen.

In vergelijking tot andere ruimtelijke opgaven (zoals wonen, werken en verkeer) levert een speel- of ontmoetingsplek financieel minder op dan een bouw- of infrastructureel project. Maar fysieke ruimte voor de jeugd betekent veel voor de toekomst van de huidige kinderen en jongeren: zo draagt spelen bijvoorbeeld bij aan de sociale ontwikkeling en vermindert beweging de kans op obesitas.

2.1.1 Indicator

	Nulmeting	Streefwaarde 2012	Streefwaarde 2014
% ouders (zeer) tevreden over speelplekken voor kinderen in hun buurt	58% (2010)	63%	65%

2.2 In Utrecht kun je het maximale uit jezelf halen

Utrecht is een stad van kennis en cultuur en wil deze identiteit ook de komende jaren behouden. Utrecht werkt er ook hard aan om een stad van zelfredzame burgers te worden. Op basis van deze twee ambities is het logisch én belangrijk dat de jeugd in Utrecht de ruimte krijgt om haar talenten te ontdekken, te ontwikkelen en te benutten. Door als stad een passend aanbod te hebben van o.a. sport, cultuur, techniek etc. en door kinderen hier al op jonge leeftijd mee te laten kennismaken (bijvoorbeeld als onderdeel van een brede school), leren jongeren hun talenten kennen en ontwikkelen, en kunnen zij mede op basis hiervan een betere keuze maken wat ze op school willen leren en

welke sector binnen de arbeidsmarkt tot hun verbeelding spreekt.

Een goede oriëntatie op eigen kunnen en wensen is van groot belang om schooluitval en jeugdwerkloosheid tegen te gaan. Kwetsbare jongeren (ongeveer 15-20% van de Utrechtse jongeren) ervaren problemen op meerdere leefgebieden en bij hen komt de verbinding tussen vrije tijd, school en arbeidsmarkt minder gemakkelijk tot stand dan bij het overgrote deel (80-85%) van de Utrechtse jongeren. Onder meer het jongerenwerk draagt er zorg voor dat deze jongeren niet buiten de boot vallen, en ondersteunt en stimuleert hen in hun ontwikkeling tot zelfredzame burgers.

2.2.1 Indicator

	Nulmeting	Streefwaarde 2012	Streefwaarde 2014
% jeugdigen (PO) dat deelneemt aan georganiseerde vrijetijdsbesteding	92%	95%	95%

Figuur 2

2.3 Utrecht stimuleert mensen om opvoeden zelf en met elkaar te doen

Met de komst van alle jeugdzorg naar de gemeenten, gaat er ook in de Utrechtse zorgstructuur heel veel veranderen. Deze verandering biedt veel nieuwe kansen die we de komende jaren dan ook ten volle willen benutten. Dat vraagt om een goed doordachte zorgstructuur die uitgaat van wat moet en wat écht nodig is – in een totaal nieuwe setting – en die niet persé uitgaat van wat er nu bestaat.

Ouders zijn in een individualiserende samenleving steeds vaker onzeker over hun opvoedkwaliteiten en geraken in een opvoedingskramp. Als gevolg daarvan wordt ook steeds vaker een beroep gedaan op experts en professionele opvoedingsondersteuning. Dat zegt Micha de Winter¹, hoogleraar pedagogiek verbonden aan de universiteit Utrecht.

Ook in Utrecht zien we een stijgende vraag naar (steeds zwaardere) vormen van specialistische hulpverlening. Vanzelfsprekend moet professionele hulpverlening voorhanden zijn indien deze echt nodig is, veel liever investeren we echter aan de voorkant. 'Eigen kracht' en 'Normaliseren in plaats van problematiseren' zijn daarbij de sleutelwoorden.

Opvoeden is leuk, dat is het onderliggende uitgangspunt in de nieuwe Utrechtse zorgstructuur. Natuurlijk is opvoeden soms lastig en hebben kinderen soms een heel ingewikkelde gebruiksaanwijzing, maar daar hoeft je als ouder niet alleen mee te stoeien. Juist niet! We willen in Utrecht bewerkstelligen dat ouders en anderen op een goede en snelle manier toegang hebben tot opvoedinformatie en -advies, maar vooral ook faciliteren

2.3.1 Indicator²

	Nulmeting	Streefwaarde 2012	Streefwaarde 2014
Aantal ouders/jeugdigen dat gebruik maakt van geïndiceerde jeugdzorg	PM	PM	PM

2.4.1 Indicator

	Nulmeting	Streefwaarde 2012	Streefwaarde 2014
Aantal gezinnen begeleid volgens Wrap Around Care methode	70	90	PM

dat ouders elkaar ontmoeten en hun opvoedervaringen uitwisselen. Op die manier organiseren we een pedagogische civil society waarin ouders ontdekken dat ze niet de enigen zijn die soms twijfelen of het allemaal wel goed gaat en waarin de stap kleiner wordt om vragen eerst aan andere ouders voor te leggen alvorens naar een professional te stappen. Zo stimuleren we ouders om opvoeden zelf en vooral ook mét elkaar te doen. Hiermee wordt aangesloten bij de 'civil society gedachte'.

2.4 Als het echt nodig is, dan is professionele hulp snel en goed voorhanden

Als de vragen of opvoedproblemen van dien aard zijn dat mensen deze niet meer zelf of met hun directe omgeving kunnen opvangen, dan zorgen we voor professionele, passende hulp die snel en goed voorhanden is. Daarbij staat de vraag en de eigen kracht van het gezin centraal, en niet het aanbod van de uitvoeringsorganisaties. We streven naar minder versnippering, differentiatie en specialisatie, maar juist meer generalistische hulp die praktisch werkt en aansluit op wat direct nodig is. Deskundig en effectief uitgevoerd.

We willen ook dat het hulp- en zorgaanbod overzichtelijker wordt, dichtbij aangeboden op de plaatsen waar ouders van nature vaak komen. Een goede aansluiting van jeugdgezondheidszorg, scholen en zorgstructuur staat hierbij nadrukkelijk op het netvlies. We willen dat jeugdigen en hun ouders veel sneller dan nu het geval is, worden geholpen als dat nodig is. Op die manier denken we ook een verergering van problemen te kunnen voorkomen. Dit betekent dat er bij ernstige zorgsignalen direct hulp wordt geboden, zonder eerst een indicatiestelling te moeten afwachten.

2.5 Utrecht biedt perspectief en zet in op eigen verantwoordelijkheid. Iedereen krijgt één laatste kans, maar als het moet grijpen we ook in met dwang en drang

In de aanpak van jeugdoverlast en –criminaliteit kiest Utrecht voor een duidelijke lijn: hard waar het moet, sociaal waar het kan. Daarvoor wordt nadrukkelijk de aansluiting gezocht bij partijen en maatregelen uit enerzijds het straf-, civiel- en bestuursrecht en anderzijds de (huidige) provinciale en gemeentelijke zorg. Die samenwerking maakt het mogelijk om iedere welwillende jongere die kansen en mogelijkheden

ziet, toekomstperspectief te bieden. Dat gebeurt door ondersteuning te bieden op de leefgebieden waar een jongere problemen kent, zoals school, huisvesting, vrije tijd of psychosociaal. Als voor deze hulp echter enige (tijdelijke) dwang en drang nodig is, dan wordt een combinatie gezocht met maatregelen in een verplichtend kader.

Voor jongeren tenslotte die voor overlast of criminaliteit zorgen, maar alle medewerking tot gedragsverandering weigeren, volgen harde, met name justitiële maatregelen op maat. We werken hiervoor nauw samen in het Veiligheidshuis.

2.5.1 Indicator

	Nulmeting	Streefwaarde 2012	Streefwaarde 2014
% inwoners dat (heel) vaak overlast door jongeren ervaart	22% (2006)	14%	14%

¹ De Winter, M., (2011). Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding. SWP Publishers; Amsterdam

² Deze indicator wordt in 2011 voor het eerst gemeten met de inwonersenquête, hiermee wordt een nulmeting verkregen. In het kader van de transitie jeugdzorg ontwikkelen wij de komende periode ook nog andere indicatoren.

2.6 Ambities samengevat

Utrecht wil een stad zijn waarin ieder kind en iedere jongere zich tot volle potentie kan ontwikkelen. Ons beleid is er op gericht dat ouders en jeugdigen hierin zelf verantwoordelijkheid nemen. Diegenen die steun, hulp of zorg nodig hebben om opvoeden of opgroeien zo optimaal mogelijk te doen, krijgen die steun in Utrecht. Daarbij verwachten we wel ook inzet van henzelf. De hulp zal er altijd op gericht zijn om het eigen probleemoplossend vermogen en het zelforganiserend vermogen te versterken. Zo kunnen jeugdigen en/of hun ouders na verloop van tijd zelf of met behulp van hun sociale netwerk de draad weer oppakken.

We geloven in Utrecht in de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van onze bewoners. Toch kunnen er situaties zijn waarin we vinden dat we als overheid die verantwoordelijkheid tijdelijk of gedeeltelijk over moeten nemen. Indien jongeren onacceptabele overlast veroorzaken en/of zich crimineel gedragen, dan grijpen we in. Samen met politie en justitie zorgen we ervoor dat overlast en criminaliteit bestreden worden. Ouders van overlastgevende of criminele jongeren wijzen we op hun verantwoordelijkheid en jongeren zelf krijgen een laatste kans om nieuw toekomstperspectief te verwerven. Bij wie echter niet mee wil werken grijpen we in met dwang en drang. Schematisch ziet u onze ambities weergegeven in figuur 3.

Figuur 3 schematische weergave van de ambities in het Jeugdbeleid

3 Grote uitdagingen voor de komende jaren

De context waarin we onze ambities willen waarmaken is complex. De gemeenten krijgen de komende jaren de verantwoordelijkheid voor de gehele jeugdzorg³. Die decentralisatie gaat landelijk echter wel gepaard met een efficiencykorting van 300 miljoen die het Rijk de gemeenten oplegt. Ook op andere fronten zien we ons geconfronteerd met slinkende financiële ruimte. De Rijksmiddelen voor de aanpak van de door voormalig minister Vogelaar aangewezen krachtwijken (4 in Utrecht) zijn inmiddels afgeschaft. Ook de corporaties gaan scherpere keuzen maken in de doelen waarvoor zij in het kader van de Krachtwijkenaanpak geld beschikbaar stellen. Veel projecten voor de jeugd, zoals bijvoorbeeld de in Utrecht ontwikkelde methode Vreedzame Wijk werden gefinancierd uit de Krachtwijkenaanpak.

Ook op het gebied van veiligheid worden we in de komende jaren geconfronteerd met forse bezuinigingen vanuit het Rijk.

Hoewel de omstandigheden dus complex zijn (of misschien juist omdat de omstandigheden complex zijn) zetten we er de komende jaren in Utrecht de schouders onder. We grijpen de decentralisatie van de jeugdzorg en de financiële krapte aan om scherpe keuzes te maken in ons jeugdbeleid. We kiezen daarbij echter niet voor kil saneren, maar grijpen de huidige context aan om een volledig nieuw jeugd(zorg) beleid te ontwikkelen waarbij ouders en kinderen voorop staan. We organiseren dingen

slimmer en dichterbij de gebruikers en zetten de wensen, ambities en kracht van ouders en kinderen centraal. Uitgangspunt is niet langer het bestaande aanbod, maar de vraag van de gebruiker. We gaan daarom de 'professionele drukte' in het jeugd(zorg)beleid tegen.

3.1 Hervorming jeugdzorg (ambities 2.3 en 2.4)

Utrecht kiest voor het uitgangspunt dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor de opvoeding, we ondersteunen hen daarbij en versterken ze waar nodig. Alleen indien nodig bieden we zorg die dan professioneel en snel voorhanden is. Zorg zal meer dan nu aansluiten bij wat ouders en de situatie vragen. We verleggen de focus van aanbodgerichte naar vraaggerichte interventies. Bij deze complexe veranderopgave zijn de volgende uitgangspunten leidend:

- Gewoon opvoeden in plaats van problematiseren,
- Aandacht voor positief pedagogisch klimaat,
- Aansluiten bij en versterken van de eigen kracht,
- Eén gezin, één plan,
- Dichtbij waar de ouders toch al komen (consultatiebureau en school),
- Minder versnippering, differentiatie en specialisatie,
- Meer generieke hulpverlening,
- Indien noodzakelijk snel schakelen naar specialistische hulp,
- Mensen zijn belangrijker dan regels (helpen ipv indiceren), verantwoordelijkheid bij de professional,
- Kinderen kunnen zich veilig ontwikkelen.

Regeerakkoord VVD-CDA over Jeugdzorg

Er bestaat grote zorg over het functioneren van de jeugdzorg. De huidige manier waarop de jeugdzorg is georganiseerd en opereert zal een wezenlijke verandering moeten ondergaan. De effectiviteit van de jeugdzorg moet worden verbeterd door een stelselherziening. Het kabinet zal hiertoe de volgende maatregelen nemen:

- Er moet één financieringssysteem komen voor het huidige preventieve beleid, de huidige vrijwillige provinciale jeugdzorg, de jeugd LVG (licht verstandelijk gehandicapten) en jeugd-GGZ.
- In lijn met het advies van de Parlementaire Werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg, worden gefaseerd alle taken op het gebied van jeugdzorg overgeheveld naar de gemeenten. Het betreft hier: jeugd-GGZ (zowel AWBZ als Zorgverzekeringswet), provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdzorg, jeugdreclassering, jeugdbescherming en licht verstandelijk gehandicapte jeugd. Preventie en vrijwillige hulpverlening wordt in goede afstemming met gedwongen hulpverlening georganiseerd door (samenwerkende) gemeenten.
- De Centra voor Jeugd en Gezin die inmiddels gerealiseerd zijn, zullen bij de overheveling naar de (samenwerkende) gemeenten gaan dienen als front office voor alle jeugdzorg van de gemeenten.

Deze uitgangspunten sluiten gedeeltelijk aan bij de vijf door Steven de Waal⁴ beschreven breuklijnen die in een nieuw stelsel van jeugdzorg goed gemarkeerd dienen te worden.

5 Breuklijnen volgens de Waal

1. Ondersteunen van civil society versus professionele hulp;
2. In gezin/huis laten versus uitplaatsen;
3. Generalistische versus specialistische hulp;
4. Professioneel versus politiek-bestuurlijk oordeel;
5. Collectieve preventie versus curatie

Het CJG houdt, conform de opdracht van het Rijk, een centrale rol in de verwezenlijking van deze ambities en uitgangspunten.

Vanuit het CJG zal Utrecht de komende jaren de opvoed- ondersteuning, pedagogische- en jeugdhulpverlening verder worden vormgegeven en uitgevoerd.

De Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheids Dienst (GG&GD) blijft nauw betrokken bij de verdere vormgeving van het CJG. Zij speelt hierin momenteel al een belangrijke rol door uitvoering van de consultatie- bureaus (JGZ 0-19), het opvoedbureau en de Jeugd Advies Teams.

3.1.1. Gewoon opvoeden

Opvoeden zonder problemen kan natuurlijk niet. Elke ouder zit wel eens met de handen in het haar. Dat betekent niet dat voor elk probleem professionele hulp noodzakelijk is, juist niet. Het is van belang dat ouders goede informatie kunnen krijgen en het is belangrijk dat ze kunnen terugvallen op een sociaal netwerk. Als dat voorhanden is, kunnen de meeste ouders (80%), zo blijkt ook uit onderzoek, prima uit de voeten met de opvoeding van hun kinderen.

Wat betekent dat :

Informatievoorziening

Opvoedinformatie blijven we, net als nu, laagdrempelig aanbieden. Op de CJG-website kunnen ouders informatie

vinden over alles wat met opvoeden te maken heeft en als het antwoord op hun vraag niet direct op de website staat, dan is er de mogelijkheid om online vragen te stellen. Binnen drie dagen worden deze vragen door een pedagogisch geschoolde medewerker beantwoord. Deze zelfde service bieden we overigens ook aan via de telefoon.

Investeren in netwerken van ouders

Een stevig sociaal netwerk is van groot belang bij de opvoeding. Zo'n netwerk kan praktische ondersteuning bieden, waardoor de draaglast van ouders binnen de perken blijft. Tegelijkertijd biedt zo'n netwerk ook een klankbord en helpt het ouders te relativeren (ik ben niet de enige die dit lastig vind). Veel ouders nemen zelf het initiatief om andere ouders op te zoeken, sommige ouders hebben daar echter een extra zetje bij nodig. Voor die ouders zetten we extra in op het vormen van netwerken. (bv.Ouderinlopen bij scholen, bijeenkomsten op het consultatiebureau)

Lichte opvoedhulp

Soms is er niet een snel en duidelijk antwoord op een vraag mogelijk en heeft het netwerk ook onvoldoende antwoord. Voor die vragen kunnen ouders extra hulp invoeren. We zullen daarbij zoveel mogelijk streven om ouders die met hetzelfde probleem worstelen op maat een training aan te bieden, hiermee slaan we 2 vliegen in 1 klap; netwerken van ouders worden gestimuleerd en ouders krijgen handvatten om de opvoeding weer beter te kunnen invullen. Als het echt nodig is kunnen ouders individueel ondersteund worden.

3.1.2. Opvoeden als er zorg is

Bij een beperkt aantal gezinnen in Utrecht bestaan grote zorgen om de kinderen. We kiezen er in Utrecht voor om er dan ook echt te zijn voor de kinderen. Utrecht ondersteunt die gezinnen dicht bij huis, zo snel en zo kort als kan, en altijd gericht op het versterken van de eigen kracht van ouders kinderen en hun omgeving. Met de transitie van de jeugdzorg, denken we grote slagen te kunnen maken voor gezinnen die echt hulp nodig hebben. Gezinnen, zo is ons idee, hoeven niet bij allerlei gespecialiseerde instanties op 'diagnose' maar worden zoveel mogelijk geholpen vanuit de plaatsen waar ze toch al komen (consultatiebureau en school)

3 Vrijheid en Verantwoordelijkheid. Regeerakkoord VVD-CDA (2010)

4 De Waal, S.P.M., (2011). Een betere Zorg voor Jeugd. Decentralisatie van de Jeugdzorg als Kans. Public Space, Maarssen

Wat doen we dan:

Steun bij opvoedingszorgen

Gezinnen die het zonder professionele hulp niet redden, omdat ze zelf problemen ervaren of omdat ze een kind hebben met grote problemen gaat een jeugdmaatschappelijkwerker dicht bij huis zo snel mogelijk praktisch met het gezin aan de slag. Deze jeugdmaatschappelijk werker is nauw aangesloten bij school en consultatiebureau, plaatsen waar alle ouders komen en kijken op basis van signalen van leerkrachten, consultatiebureau of ouders zelf welke hulp nodig is. Soms kan dit maar 1 bezoek aan het gezin zijn, soms zullen een aantal bezoeken nodig zijn. Vervolgens zorgt de jeugdmaatschappelijk werker dat er snel de juiste hulp geboden wordt, professioneel of uit de eigen omgeving, en zorgt de jeugdmaatschappelijk werker dat duidelijk is wie de hulp coördineert (zij/hijzelf of als de problematiek eenduidig is met bijvoorbeeld autistisch kind, gespecialiseerde instelling)

Intensieve en sluitende zorg (wrap around care) voor gezinnen met opvoedingsnood.

Een beperkt aantal gezinnen in Utrecht ervaren grote problemen. Problemen die hen boven het hoofd zijn gegroeid. Voor deze gezinnen willen we stevige zorg inzetten, in de vorm van een gezinswerker die een substantieel aantal uren in de week praktische hulp biedt en de zorg van de verschillende specialisten om het gezin inzet. De gezinswerker zorgt bijvoorbeeld dat het gezin schulphulpverlening krijgt, vliegt de verslavingszorg in of regelt zorg vanuit de geestelijke gezondheidszorg voor de ouders indien dit nodig is. De gezinswerker blijft vervolgens bij het gezin betrokken en zorgt dat de verschillende hulpverleningstrajecten geïntegreerd volgens 1 plan worden aangeboden. Soms is de veiligheid van de kinderen in het geding en moet de zorg dwingend opgelegd worden aan ouders en soms is zelfs uithuisplaatsing noodzakelijk. De gezinswerker moet de mogelijkheid hebben om ook in deze gevallen (evt. samen met de Raad voor de Kinderbescherming) op te kunnen treden en snel te kunnen handelen.

3.1.3. Wat doet het CJG nog meer

Het CJG ondersteunt

Dit betekent dat we ook wat vragen van de professionals op scholen en gezondheidszorg. Het is belangrijk dat

zij weten wat (veelvoorkomende) vragen van ouders zijn en problemen goed kunnen signaleren. Dit betekent dat professionals van JGZ en scholen ondersteund worden door de jeugdmaatschappelijk werkers van het CJG bij het ophalen van de vraag van ouders en het signaleren en bespreekbaar maken van problemen. Professionals op o.a. scholen en consultatiebureaus mogen van het CJG verwachten dat er een goed antwoord komt op signalen die zij neerleggen en de vragen die zij bij ouders constateren.

Het CJG verbindt

Als het gaat om opvoeden is het CJG de verbinding tussen vraag en aanbod. Het CJG is ervoor verantwoordelijk dat de vragen van ouders vertaald worden in een passend, efficiënt en flexibel aanbod op het terrein van opvoeden (informatie, stimuleren netwerken, opvoedhulp). Daarnaast heeft het CJG een functie in coördinatie van zorg, waar jeugdmaatschappelijk werkers en gezinswerkers ervoor zorgen dat hulp zo dicht mogelijk bij het gezin georganiseerd wordt.

Het CJG helpt

Jeugdmaatschappelijk werkers en gezinswerkers, verbonden aan het CJG, bieden hulp aan het gezin. Zij bieden deze hulp zo dicht mogelijk bij het gezin (vanuit consultatiebureau en school). Het is van groot belang dat we investeren in deze professionals maar als het nodig is ook kritisch durven zijn. Om echte goede hulp te kunnen bieden zijn jeugdmaatschappelijk werkers en gezinswerkers nodig die super goed zijn, immers welke stelselwijziging dan ook, de kern van goede hulp is hele goede professionals!

3.2 Jeugd en Veiligheid (ambitie 2.5)

Utrecht kent inmiddels een afgewogen beleid waarbinnen zowel aandacht is voor handhaving (streng waar dat moet) als voor een duw in de juiste richting (ontwikkelingskansen). De intensieve samenwerking in het Veiligheidshuis is hiervan een geslaagd resultaat. Ook in bijvoorbeeld de groepsaanpak is deze mix goed zichtbaar. Het beleid dat we in Utrecht ten aanzien van Jeugd en Veiligheid voeren zal daarom de komende jaren wat betreft visie en uitgangspunten niet drastisch veranderen.

Ook in de komende jaren bieden we perspectief en ontwikkelingskansen aan jongeren die zich overlastgevend of crimineel gedragen. Eveneens conform ons

beleid van de afgelopen jaren zijn we daarbij altijd sociaal waar dat kan, maar tegelijkertijd hard als dat moet. De nauwe samenwerking die we hiervoor in de afgelopen collegeperiode met justitie partners zijn aangegaan zullen we continueren.

De grote uitdaging waar we voor staan is dus niet zozeer inhoudelijk als wel financieel. We zien ons in de komende jaren (te beginnen in 2012) voor enorme Rijksbezuinigingen gesteld. Verschillende decentralisatie uitkeringen of geormerkte Rijksmiddelen worden in de komende periode volledig stopgezet. Dit betekent dat de broekriem moet worden aangehaald. Hierbij moeten lastige keuzes gemaakt worden. Een gedeelte van de huidige financiering voor het recent stedelijk georganiseerde jongerenwerk zal wegvallen. Ook de financiering voor ons project 'Onze Toekomst' waarin we specifiek werken aan het tegengaan van criminaliteit onder Marokkaans Nederlandse jongeren zal binnenkort wegvallen. Hiermee vervalt de financiële basis voor een groot deel van de intensieve

hulpverlenings- en oudercoachtrajecten die we in het kader van ons jeugd en veiligheidbeleid inzetten.

Schrappen in het aantal interventies dat we jaarlijks inzetten is onontkoombaar. We zullen daarbij zoveel mogelijk de uitgangspunten van ons jeugd en veiligheidsbeleid als leidraad nemen. Aan het einde van deze collegeperiode zal er dus nog steeds een afgewogen mix van preventieve en repressieve maatregelen bestaan.

We continueren de Groepsaanpak waarin we volgens de 'Beke en Ferwerda methode' inzetten op de bestrijding van overlast door groepen jeugdigen. Ook onze preventieve projecten proberen we zoveel mogelijk in stand te houden.

Aan het einde van deze collegeperiode zal de inhoud van het jeugd en veiligheidbeleid dus grotendeels vergelijkbaar zijn met het huidige aanbod. De intensiteit zal helaas minder zijn.

4 Maar er is meer...

Hoewel er veel aandacht uitgaat naar de grote bezuinigings- en veranderingsopgaven waar we voor staan, is dat natuurlijk niet het enige waarmee we ons bezighouden. Veel beleid dat u al kent uit de vorige collegeperiode blijven we ook in deze periode uitvoeren. We besteden hier echter minder aandacht aan vernieuwing en hervorming. Grotendeels komt dit doordat hier in de vorige periode al veel aandacht aan is besteed. Het betreft vooral activiteiten op het gebied van vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling bij kinderen en jeugdigen (ambities 2.1 en 2.2). Het aanbod dat we in ieder geval zullen voortzetten bestaat uit:

4.1 Vreedzame wijk

In het programma 'De Vreedzame Wijk' leren kinderen net als in het programma de Vreedzame School:

1. om op een positieve manier met elkaar om te gaan,
2. hoe op een vreedzame wijze conflicten op te lossen, en
3. verantwoordelijkheid voor de gemeenschap te dragen.

De klas en school en nu ook andere plaatsen in de wijk worden beschouwd als een oefenplaats voor actief burgerschap. Sinds de pilot Vreedzame Wijk in 2009 is gestart in Overvecht worden de principes (positief sociaal gedrag, conflictoplossing en eigenaarschap) in meerdere wijken ingezet in het kinderwerk, sportclubs, stadsboerderij, speeltuinen en de kinderopvang. Hiermee worden de pedagogische milieus 'aan elkaar geknoopt'.

4.2 Brede school

Brede Scholen zijn in Utrecht bij uitstek plaatsen die er voor zorgen dat alle kinderen/jongeren evenredige kansen krijgen om deel te nemen aan vrijetijdsvoorzieningen en zo hun talenten te ontdekken en ontwikkelen. In Brede Scholen wordt extra aandacht besteed aan kennismaking met- en toeleiding naar o.a. sport, cultuur, techniek en natuur/milieu. Hiervoor werken scholen, welzijnsinstellingen, sportverenigingen en andere organisaties intensief samen op wijkniveau. De Brede School wordt hiermee ook steeds meer het knooppunt in een wijk waarin belangrijk aanbod voor kinderen en ouders samenkomt. Dit laatste geldt ook zeker voor aanbod rondom opvoedingsondersteuning. De komende jaren werken we intensief aan een goede koppeling tussen Brede School en CJG. Bij het verder vormgeven van de Brede School heeft de Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA) een prominente rol.

4.3 Jongerenwerk

Vanaf 2011 is het Utrechtse jongerenwerk stedelijk georganiseerd. Vanuit de centrale ambitie "Versterken van eigen kracht" zet de nieuwe Stedelijke stichting Jongerenwerk in op activering, talentontwikkeling en het vergroten van de zelfredzaamheid en verantwoordelijkheid van jongeren. Kwetsbare jongeren staan daarbij centraal. Het gaat hierbij met nadruk zowel om jongeren die problemen ervaren als om jongeren die problemen veroorzaken (overlast). Aandachtspunten voor de komende periode zijn onder andere: samenwerking tussen het jongerenwerk en de brede scholen VO, toeleiding vanuit het jongerenwerk naar reguliere sport- en cultuurvoorzieningen, ondersteuning van jongeren die het op de een of andere manier in hun eentje niet redden en meer aandacht voor meiden in het jongerenwerk. We stimuleren jongeren om activiteiten in eigen beheer vorm te geven, dit kan eventueel in een welzijnslocatie.

4.4 Speelruimte

In 2011 e.v. geven we verdere invulling aan de uitvoering van de speelruimtenota "Ruimte voor Jeugd". We maken voor iedere wijk een speelruimteplan. Hierbij is de rekening met het aantal kinderen en jongeren in de wijk, de ruimtelijke indeling en zoeken we aansluiting bij de wijkgroenplannen. We zorgen voor mogelijkheden voor formeel én informeel spelen, voor speel- en verblijfplekken voor jong én oud(er).

4.5 Jeugdparticipatie

Kinderen en jongeren worden ook in de komende periode actief uitgenodigd om mee te denken bij de verdere ontwikkeling van onze stad. Voor de basisschoolleeftijd organiseren we dat evenals voorgaande jaren in de jaarlijkse Kinderraadsvergadering. Adolescenten kunnen middels de stedelijke jongeren-denktank U-shake gevraagd en ongevraagd adviseren bij thema's die hen aanspreken.

5 Organisatie

In 2007 is een groot gedeelte van de beleidsvorming voor jeugd en jongeren onder één dak gebracht. Hiervoor zijn budgetten (circa 10 mln. euro) uit diverse programma's (Welzijn, Onderwijs, OOV) aangevuld met Rijksmiddelen gebundeld in het 'nieuwe' programma Jeugd. In de afgelopen collegeperiode is op die manier versnippering in het jeugdbeleid tegengegaan en intensievere samenwerking tussen diensten binnen en buiten de gemeente gestimuleerd.

De ambities in deze nota worden en werden niet alleen in het programma Jeugd vormgegeven. Ook andere programma's zetten zich in voor het behalen van een goed resultaat. Eerder werd al de GG&GD genoemd die een grote rol speelt in de CJG's. Ook het programma 'Onderwijs, Educatie en Bibliotheek' levert een grote bijdrage aan het behalen van onze doelen. In dit programma wordt onder andere vormgegeven aan de Brede School, de Vroeg en Voorschoolse Educatie en het tegengaan van Voortijdig Schoolverlaten. Stuk voor stuk van groot belang voor een optimale ontwikkeling van jeugdigen.

De ambities op het gebied van Jeugd en Veiligheid (ambities 5 en 6) worden vormgegeven in nauwe samenwerking tussen het programma Jeugd en het programma Veiligheid.

Door het jeugdbeleid programmatisch te organiseren is in de afgelopen collegeperiode veel bereikt in verbetering van afstemming, samenwerking en integraliteit. Juist daardoor zijn we in Utrecht nu zover dat we weer steeds meer onderdelen van het jeugdbeleid organisatorisch kunnen inbedden in de staande organisatie. Die beweging is in het afgelopen jaar al gemaakt en zal de komende jaren worden doorgezet. Tegelijkertijd staan we aan de vooravond van één van de grootste decentralisaties van de afgelopen jaren (decentralisatie Jeugdzorg) Voor deze enorme klus houden we de komende jaren een sterk afgeslankte programmaorganisatie (momenteel circa 3 FTE) in stand. De Wethouder Jeugd blijft portefeuillehouder voor de onderdelen die vanuit het programma Jeugd worden ingebed in de staande organisatie evenals voor de afgeslankte programmaorganisatie.

6 Financiën

Alle bedragen gebaseerd op begroting 2011

Ambitie	Budget
Ambitie 1 (Jeugd krijgt de ruimte en een stem)	2.490.000,-
Ambitie 2 (Maximale uit jezelf halen)	1.620.000,-
Ambitie 3 (Opvoeden zelf en met elkaar doen)	4.054.000,-*
Ambitie 4 (professionele hulp voorhanden)	3.053.000,-
Ambities 5 & 6 (perspectief maar ook dwang en drang)	7.020.000,-**

* Dit bedrag is inclusief de Brede Doeluitkering CJG. Deze uitkering wordt in 2012 vervangen door de DU-CJG, de hoogte van deze uitkering is bij benadering bekend en lijkt iets lager uit te vallen dan de huidige BDU-CJG.

** Dit bedrag is inclusief de middelen uit het programma Veiligheid en de middelen van de Wijk Actie Plannen.

Colofon

Uitgave

Gemeente Utrecht,
Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
Programma Jeugd

Fotografie

Anton van Daal, Westzaan
Eduniek, Maartensdijk
Sabine Joosten, Baarn
Jan Lankveld, Utrecht
Willem Mes, Utrecht
Bert Spiertz, Utrecht

Vormgeving

Punt Grafisch Ontwerp, Zeist

Datum

Oktober 2011